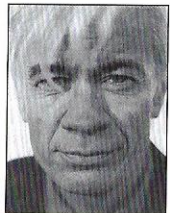


Hvad sagde Jesus egentlig?

Studier af aramæisk - det sprog, Jesus talte - peger på en ny, dybere kraft og betydning af hans ord.

Aramæisk opererer med en indbygget kosmologi, som appellerer til en personlig spirituel oplevelse.



af Lars Muhl

"Mit sprogs grænser er bestemmende for størrelsen af min verden", sagde den tyske filosof Ludwig Wittgenstein engang. Dette gør sig i høj grad også gældende for oversættelsen, forskningen i og tydingen af Yeshuas ord (Yeshua er aramæisk for Jesus).

Det er i dag en accepteret kendsgerning, at aramæisk var det sprog, menigmand talte i Mellemøsten på Yeshuas tid, og at Yeshua med sikkerhed underviste og helbredte på aramæisk.

Det aramæiske sprog indeholder en psykologi og en billedrigdom, der er ukendt for det vestlige sind, men som er forudsætningen for hele det mellemøstlige menneskes verdensopfattelse og for dets religiøse og åndelige liv.

Aramæisk var talesprog i det persiske rige - lige fra Middelhavet til den kinesiske

mur - i mere end tusind år før og efter Yeshuas fødsel. Men man kender man ikke med sikkerhed det aramæiske sprogs oprindelse.

Kaldæerne brugte det, og det er de jødiske og kristne profeters sprog. Sprogets lyde blev brugt af Muhammed og i Koranen. Dets skrifttegn findes på byggesten nær Babylon - sten, som menes at have været brugt ved opførelsen af Babelstårnet. Endelig er en stor del af tekstrullerne fra Qumran ved Det Døde Hav skrevet på aramæisk.

Der er ikke fundet et tidligt kildeskrift på aramæisk, men den nyeste forskning er ikke i tvivl om, at der må have eksisteret et, som har dannet grundlag for Det Ny Testaments evangelier.

Det levende sprog

Det aramæiske sprog udgjorde - når det blev levendegjort af en oplyst mester som Yeshua - en skabende kraft, ved hvilken det lod sig gøre at helbrede og udføre "mirakler".

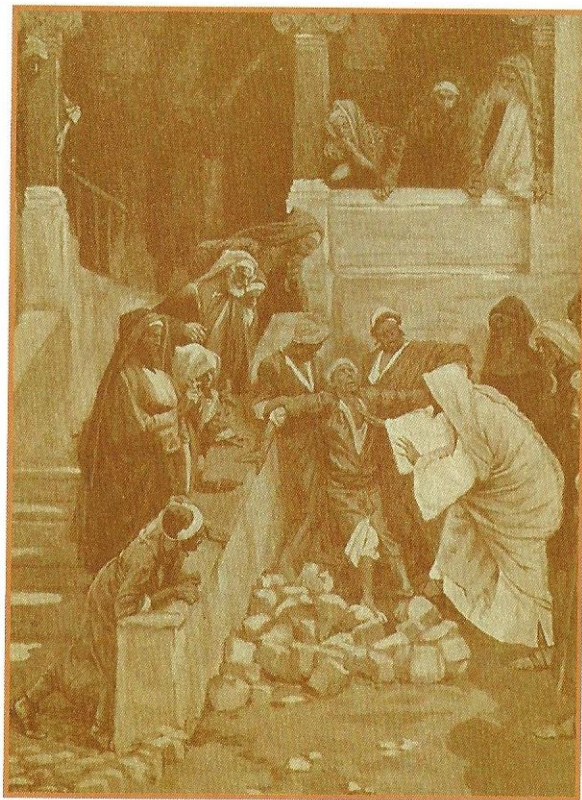
Til forskel fra græsk og de latinske baserede sprog udtrykker aramæisk *transpersonlig psykologi** så fuldkom-

ment, at det på én gang kan beskrive samspillet mellem tankesæt, erkendelse, sansning, fornuft, dømmeevne, sindsstruktur, opfattelsesevne samt menneskers holdninger og adfærd.

Aramæisk skelner ikke mellem det mentale, fysiske, emotionelle og åndelige, heller ikke mellem årsag og virk-

ning. Hvert ord og begreb er dermed i sin rod neutralt, men gøres aktivt og værdiladet med endelserne *ta* eller *oola*.

Alt dette er på mange måder en revolutionerende erkendelse, som pludselig giver Yeshuas ord en ny, dybere kraft og betydning end den, der fremgår af den gængse



Da Yeshua helbredte den døvstumme, aktiverede han helende vibrationer med det aramæiske ord *ethphatah*.



På aramæisk udtrykkes *indeni* og *blandt* med det samme ord. Således bliver måden, man behandler sine indre jeger, altid knyttet til måden, man behandler sine venner, naboer og fjender.

"Lorabella". Maleri af billedkunstner Bodil Povelsen, Fabrikvej 8, 2.t.v., 4700 Næstved, tlf. 55 73 10 55.



græske oversættelse af Det Ny Testamente. Ikke alene ordenes betydning, men også selve *lyden* af dem indvirker på både det fysiske og det åndelige plan.

Sprogets flertydighed

Et ord på aramæisk kan ligesom på andre sprog have flere betydninger. Et ord som *gamla* betyder således både stor, reb, kamel og stråle.

Men til forskel fra andre sprog udelukker én betydning af et aramæisk ord ikke en anden, men er i stedet med til at danne et langt mere sammensat og rigt billedsprog. Det enkelte ords flertydighed giver sproget en åbenhed og poesi, der er kendetegnende for persisk tankegang.

Fx kan ordet *shem* (kommer af *ShM*) betyde lys, lyd, navn og atmosfære. Når Yeshua formaner os om at bede "med og i mit shem" (i den kendte

oversættelse: "i mit navn"), udelukker han ingen af disse begrebs betydninger. Han opfordrer os derimod til at forbinde os med den universelle vibration, med *ordet, navnet, lyden og lyset*.

Den samme rod *ShM* danner også grundlag for det aramæiske begreb *shmaya*: himmerige eller himmelsk tilstand. Det tydeliggør, at aramæisk opererer med en indbygget kosmologi.

Eksempel: Ordet *malkoota* betyder kongerige, menneskelig dømmekraft og en holdning, der er udsprunget af harmoni mellem indre og ydre. Forbinder man de to begreber til *malkoota d'shmay*, er der tale om en transpersonlig, ophøjet, ønskværdig og harmonisk tilstand, der placerer mennesket dér, hvor det hører hjemme, midt i skabelsen, i en universel og kosmisk helhed.

Satan (*satana* på aramæisk)

er ikke som sådan en person eller et skabt væsen, men nærmere en tilstand, en dårlig egenskab, vane, fristelse, fejl eller simpelthen fraværet af det gode. Satana er det, der foranlediger én til at fare vild. Ligesom synd (*hataha*), der betyder fejl, misforståelse eller at ramme ved siden af målet.

Det lille og det store selv

Et aramæisk nøgleord, begrebet *naphsha*, står for såvel sjælen som det ubevidste og det bevidste selv, og betegner altså både vort lille, begrænsede selv og vort højere selv (eller det transpersonlige, det inderste væsen, det overordnede livsprincip).

Amerikaneren dr. Edith R. Stauffer, der som leder af Psychosynthesis International viede sit liv til forskning i disse emner, fortalte om naphsha:

"Naphsha kan ikke tilintetgøres; den er det styrende hjerte, det organiserende energicenter, den ledende vilje, den mentale, fysiske, emotionelle og åndelige udviklings ophav. Den er det afklarede, harmoniens, visdommens, tilgivelsens og helbredelsens ophav; den er i kontakt med universelle love og med lovene for individets eksistens. (...)

Naphsha fungerer som en transformer, der modulerer spændingen fra strømkilden, ophavet, for at den kan udnyttes af individer alt efter deres evne til at bruge denne energi. Dette gør naphsha tilgængelig for hver af os, alt efter vor evne til at kommunikere med den."

Ifølge en tidlig udgave af et aramæisk Ny Testamente, *Khaboris-manuskriptet*, siger Yeshua til den spedalske efter at have helbredt ham: "Fortæl det ikke til nogen, men op-

søg præsterne og vis dem din sande naphsha." (Matt. 8:4)

I Johannes-evangeliet (5:30) siger han: "Jeg kan slet intet gøre med min egen naphsha; sådan som jeg hører, dømmer jeg; og den dom, jeg fælder, er retfærdig, for jeg søger ikke min egen vilje, men hans vilje, som har sendt mig."

I Matthæus (11:29): "Tag mit åg på jer og lær af mig, for jeg har et mildt sind og er ydmyg af hjertet, og I vil finde ny styrke til jeres naphsha."

Og i Matthæus (10:39): "Den, der finder (priser) sin egen naphsha, vil miste den, og den, der mister sin naphsha for min skyld, vil finde den."

Det er tydeligt, at Yeshua i disse instruktioner viser, at kvaliteten af menneskelig adfærd er direkte forbundet med kvaliteten af viljen funderet i det lille eller det store selv.

Det hellige åndedræt

Et andet begreb, der levendegøres i det aramæiske sprog, er *rukha d'koodsha*. Lyden af disse ord aktiverer det hellige åndedræt, Den Hellige Ånd, ved hvilken vi bliver opmærksomme på den rette adfærd.

Rukha er aramæisk for ånd, åndedræt, essens, energi, kraft, vind, luft, elektricitet og udstråling af livskraft. I psykologien ville det betyde en transpersonlig energi.

Åndedrættet er på én og samme tid det mest personlige og det mest universelle, der findes. Via åndedrættet er vi forbundne med resten af skabelsen.

At have sit hjem eller hvilested i en transpersonlig tilstand ville være over al bekymring. Her ville personligheden (det fysiske, emotionelle og mentale) ses som stedet for erfaringer, prøvelser og fejltagelser, mens man på det ophøjede plan ville være i stand til at se livet, som det er, fordi sindet ville være er.

D'koodsha betyder: sådan som det burde være, i overensstemmelse med universel-



Khaboris-manuskriptet, skrevet med det ældste aramæiske alfabet. Det blev fundet i 1966 i en lille kirke i Kurdistans bjerge. Det menes at stamme fra nestorianerne, der i århundreder har levet isoleret og derfor formentlig repræsenterer en oprindelig form for kristendom.

le love. *Rukha d'koodsha* er altså Den Hellige Ånd; Helligånden aktiveret; det

ܪܘܚܐ ܕܟܘܘܫܐ

Rukha d'koodsha
- Helligånden - skrevet på aramæisk.
Bemærk, at man læser fra højre mod venstre.

hellige åndedræt, hvormed vi er forbundne med Gud og alt levende.

Ved at gøre dette åndedræt til en bøn, hvor man gør sig bevidst om ind- og udånding og om åndedrættets rækkevidde, forvandler man det egocentrerede åndedræt og forener sig med Helligånden.

Undlader man dette, begår man den "utilgivelige synd mod Den Hellige Ånd" som beskrevet i Matthæus (12:31) - eller som sagt på aramæisk: Undlader man at trække vejret i harmoni med *rukha d'koodsha*, forfejler man sit mål og hele sin væren.

Moderne psykologi og midrash

Indtil Freuds "opdagelse" af underbevidstheden i 1898 var det intellektuelt umuligt for det vestlige menneske at forstå reglerne, lydenes betydning og sindelaget bag Yeshuas visdom.

Det er umuligt at oversætte en bog om kemi korrekt, hvis oversætteren er uvidende om kemi. Medmindre mennesket i sin hjerne først har dannet et begreb, findes der ikke et ord for det. Uden den almindelige accept af psykologi som videnskab ville det ikke være muligt at videregive og forstå den dybere, transpersonlige psykologi bag Yeshuas lære.

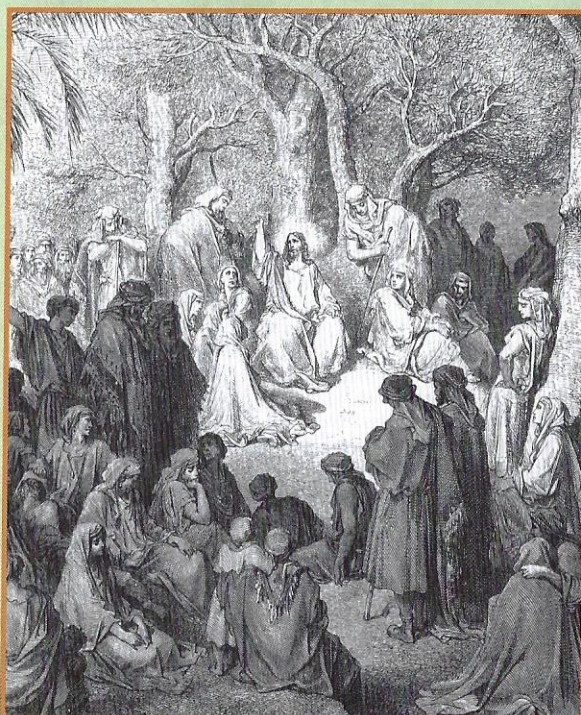
Amerikaneren Neil Douglas-Klotz er en af de nulevende forskere, der med sin mellemøstlige baggrund har åbnet nye døre til det aramæiske sprogs hemmeligheder. I sine bøger sætter han fokus på en tradition inden for tolkning, kaldet *midrash*, som man har brugt i Mellemøsten længe før Yeshua og stadig bruger der.

Med midrash forsøger man gennem selvfordybelse at levendegøre et ord eller en passage af en hellig person. En mystikers eller profets ord - fortællinger, bøn og visioner - vil altså udfordre lytteren til at forstå dem i lyset af sine egne livserfaringer.

Denne form for sprogforståelse fungerer ikke blot som brobygger mellem forskellige opfattelser, men skaber også forbindelse mellem det, som kan formuleres i ord, og det, som forbliver ordløse, "ubeskriverlige" oplevelser.

Blandt de første kristne grupperinger kendte man ikke til opdelende og analyserende teologi. Man stræbte efter en personlig, spirituel oplevelse, og i disse bestræbelser var det aramæiske sprog med dets flertydige begreber og indbyggede transpersonlige psykologi et uundværligt redskab.

Både aramæisk og hebræisk har kun ét forholdsord til at beskrive de to begreber *indeni* (som i "inden i mig") og *blandt* (som i "ude



Bjergprædikenen. (Stik af Gustave Doré).

Bjergprædikenen

Eksempler fra Bjergprædikenen (Matthæus 5:2-9), mulige oversættelser i tre forskellige traditioner:

Fra græsk (Det Ny Testamente):

Salige er de fattige i ånden, thi Himmeriget er deres.

Salige er de, som sørger; thi de skal trøstes.

Salige er de sagtmodige; thi de skal arve jorden.

Salige er de, som hungre og tørster efter retfærdigheden, thi de skal mættes.

Fra aramæisk, khaboris-traditionen:

En transpersonlig holdning er deres, hvis hjem er i rukha; deres er en transpersonlig tilstand.

En transpersonlig holdning er deres, som er sig bevidste om deres fejl; de skal blive helbredt for deres mentale stress.

En transpersonlig holdning er deres, som er med ydmyghed; de vil vinde jorden.

En transpersonlig holdning er deres, som hungre og tørster efter retfærdighed og ærlighed; de skal opnå det.

Fra aramæisk, midrash-traditionen:

Fred være med dem, som befinder sig i indre uro; de skal heles med kærlighed.

Sunde er de, som har blødgjort det, som er hårdt; de skal modtage fysisk vigør og styrke fra universet.

Forenede med den Ene er de imødekommende og uselviske; de skal modtage skabelsens gaver.

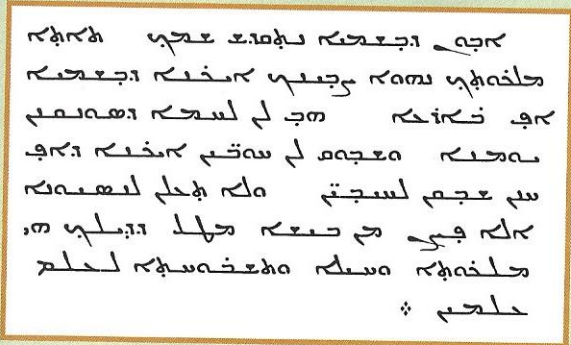
Sande er de, som åbner sig for den himmelske vibration; de skal inddrages i helheden.



Fadervor

i en mulig dansk oversættelse ud fra midrash-traditionen:

Himmelske ophav.
 Frigiv et rum, hvori vi kan møde dig.
 Vis os dit "Jeg Er" nu.
 Vis os din vilje i hver en form og hvert et lys.
 Skab gennem os dette øjeblikks brød og visdom.
 Løs de knuder af fejl, som binder os, ligesom vi giver slip på de illusioner, vi nærer om andres fejl.
 Hjælp os aldrig at glemme vort sande hjem, og hjælp os at være til stede i nuet.
 Fra dig udgår enhver vision, kraft og sang fra evighed til evighed.
 Må vore fremtidige handlinger vokse frem af dette øjeblik.



Fadervor, skrevet med det ældste aramæiske alfabet.

blandt mine medmennesker"). Når *indeni* og *blandt* er ét og samme ord, bliver måden, man behandler sine indre stemmer (ens indre jeg), altid knyttet til måden, man behandler sine venner, naboer og fjender (ens ydre jeger).

Den græske opdeling af det menneskelige liv i sind, krop, følelser, psyke og sjæl gennemvæver det moderne vestlige syn. De semitiske sprog, hvortil aramæisk hører, opdeler ikke virkeligheden på denne måde.

De har flere ord for det ubevidste jeg, men alle er knyttet til det sociale jeg. De antyder en samhørighed mellem det, vi kalder krop og sjæl, og ikke en opdeling af de to.

Lydenes kraft

Hvis vi dvæler ved den første linie i Fadervor: "Himmelske ophav", *abwoon d'shmayya*, og

ser, hvordan hvert bogstav eller stavelse repræsenterer en lyd med en bestemt mening, begynder vi at forstå, hvilken

mangfoldighed af facetter det aramæiske sprog indeholder:

a = Det absolutte, den eneste ene, den rene enhed, kilden til kraften. Den hellige lyd *al* og det aramæiske ord for Gud, Allaha. Direkte oversat: Enheden.

bw = fødsel, skabelse, en strøm af velsignelse fra det inderste af Enheden til os.

oo = åndedraget, ånden, der bærer eller bringer denne strøm. Sådan udtrykkes lyden af ånden, kraften, vinden, elektriciteten. Lyden er forbundet med begrebet for Helligånden, *rukha d'koodsha*.

n = vibrationen af det kreative åndedrag fra Enheden, der søger form. Vibrationen rører, bevæger, forandrer og transcenderer. Denne lyd er et ekko af Jorden og alt jordisk.

Resten af frasen gør bevægelsen af den guddommelige skabelse komplet. Som før nævnt oversættes *d'shmayya* med himlen, *shem*, "det, der udfolder sig og stråler i universet og i alle skabningens sfærer".

Endelsen *aya* viser, at lyset, der stråler, inkluderer ethvert aktivt center i alt levende. Det

er evigt. *Shmaya* fortæller os, at vibrationen eller ordet, hvorved vi kan genkende den store enhed, Allaha, er hele universet. □

Lars Muhl er forfatter og musiker. Har studeret både kristen mystik og andre universelle åndelige traditioner.

Litteratur:

- Seeren fra Andalusien* af Lars Muhl. Lindhardt og Ringhof, 2002.
- Den Himmelske Vej* af Lars Muhl. Borgen, 2000.
- Ubetinget kærlighed og tilgivelse* af Edith R. Stauffer. Strubes, 1988.
- The Hidden Gospel* af Neil Douglas-Klotz. Quest Books, 1999.
- Desert Wisdom* af Neil Douglas-Klotz. Harper Collins, 1995.
- Prayers of the Cosmos* af Neil Douglas-Klotz. Harper Collins, 1990.

Internettet:

- www.learnassyrian.com: Selvstudiekurser i aramæisk; man kan også høre udtalen af alfabetets tegn.
- www.aramaic.org: Khaboris-manuskriptet.
- www.metamind.net: Materiale på aramæisk.

Læs også *Fadervor* - på Jesus' modersmål i NA 3/99.

Jesus - set fra øst og vest

Jesus talte efter alt at dømme aramæisk. En række aramæiske ord har en fyldigere betydning, og evangelierne bærer nogle steder præg af aramæisk. Desuden findes der præg af midrash-traditionen.

Det er professor i Det Ny Testamente Mogens Müller enig med Lars Muhl i, men ellers taler de som i øst og vest. Mogens Müller uddanner folkekirkepræster på Københavns Universitet. Han siger:

- Naturligvis kan man forsøge sig med at tilbageoversætte de dele af evangeliernes Jesusord og -episoder, der kan formodes at have et aramæisk forlæg. Men alle evangelierne er originale græske skrifter og derfor ikke direkte oversættelser fra aramæisk.

- Hvad Jesu enkelte ord har betydet, kan ikke afgøres løserevet fra, hvordan man forstår hele

hans virke og forkyndelse. Det må desuden ske i snæver forbindelse med vor viden om den palæstinensiske jødedom på den tid.

- Der er med Lars Muhls "oversættelser" ikke tale om en gengivelse af nogen oprindelig mening, men simpelthen om en ny tekst, hvis sandhedsværdi må stå eller falde med dens eget indhold, mener Mogens Müller.

Lars Muhls forståelse udspringer af den mellemøstlige tradition og Østskirkens udgave af Det Ny Testamente, idet de forskere, han har studeret, har netop denne baggrund.

Omvendt bygger danske teologer - ligesom de fleste andre i Vesten - deres forståelser på de oprindelige græske tekster og den tankegang, der er udsprunget fra denne kultur og religjøsitet.

af Lars Harrekilde, journalist